

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce**:** **L. T. T.**, zastoupený advokátem JUDr. Gustavem Valenzem se sídlem Božkovská proti 15, Plzeň, žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. 55 Az 179/2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému usnesení Krajského soudu v Brně, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 21. 6. 2004, č. j. OAM-1727/VL-19-ZA-03-2004, o neudělení azylu podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), když namítá nezákonnost napadeného usnesení, jímž byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí o neudělení azylu podle zákona č. 325/1999 Sb.

Stěžovatel nesouhlasí s tvrzením krajského soudu, že by jeho žaloba postrádala náležitosti uvedené v § 37 a v § 71 s. ř. s., když v ní stěžovatel vymezil rozsah,

ve kterém rozhodnutí žalovaného napadá, a žalobní body byly vymezeny uvedením důvodů, pro které s napadeným rozhodnutím nesouhlasí, tedy názorem, že splňoval podmínky pro udělení azylu podle § 12 a podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatel se tak neztotožňuje s názorem krajského soudu, že by byla výzva k doplnění žaloby podle § 37 odst. 5 s. ř. s. nadbytečná, a krajský soud měl stěžovatele vyzvat k odstranění vad podání. Stěžovatel proto poukazuje na ustanovení § 36 odst. 1 s. ř. s., podle kterého mají účastníci řízení rovné postavení a soud jim musí poskytnout stejné možnosti k uplatnění jejich práv, včetně případného poučení o procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném k tomu, aby v řízení neutrpěli újmu. Tím, že krajský soud neposkytl stěžovateli poučení o jeho právech a povinnostech a nestanovil mu zároveň lhůtu k odstranění vad podání, tuto svou povinnost porušil a zatížil své rozhodnutí podstatnou vadou řízení.

Z tohoto důvodu stěžovatel navrhuje zrušit napadené usnesení krajského soudu a zároveň žádá, aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek, aby nebyl nucen vycestovat do své vlasti, aniž by se dozvěděl výsledek řízení o podané kasační stížnosti.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že stěžovatel požádal o azyl dne 15. 4. 2004 a jako důvod žádosti o azyl uvedl, že do ČR přijel v roce 1992 na základě mezistátní dohody. Nesouhlasil s vietnamským komunistickým režimem a v případě návratu do Vietnamu se obával nezaměstnanosti. Na území ČR byl přistižen při obchodu s nelegálním zbožím, a proto požádal o azyl, aby se vyhnul správnímu vyhoštění. Částečně totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu ze dne 16. 6. 2004, kde doplnil, že byl v ČR trestně odsouzen za porušování ochranných známek, a upřesnil svůj nesouhlas s korupčním prostředím a nedostatkem sociální péče ve Vietnamu. V tomto pohovoru stěžovatel nově zmínil i své potíže s vietnamským režimem a fakt, že pod pseudonymem poslal do vietnamských novin kritický článek.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl svým výše označeným rozhodnutím ze dne 21. 6. 2004. V tomto svém rozhodnutí uvedl, že jediným důvodem stěžovatelovy žádosti o azyl byla jeho snaha legalizovat svůj pobyt v ČR. Stěžovatel neměl do svého odchodu do ČR žádné problémy s vietnamskými úřady a ze země odešel pro svůj neúspěch na trhu práce a pro nedokonalost systému sociálního zabezpečení a péče o nezaměstnané ve Vietnamu. Dále žalovaný shledal rozpory mezi důvody uváděnými stěžovatelem v žádosti o azyl a jejich výrazným rozšířením v následném pohovoru, což žalovaný označil za účelové zveličování. Žalovaný konečně připomněl, že stěžovatel požádal o azyl až poté, co mu hrozilo vyhoštění z území ČR. Celkově nebyly shledány podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, a dále ani podmínky umožňující jeho udělení podle § 13 a § 14 zákona o azylu a nebyla shledána ani přítomnost překážky vycestování.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Brně, kde pouze uvedl, že lidské právo ve Vietnamu je na nízké úrovni a že protestoval proti vietnamskému režimu tím, že napsal do novin. V případě návratu se obával zatčení.

Tuto žalobu krajský soud odmítl usnesením napadeným nyní posuzovanou kasační stížností. V tomto usnesení krajský soud shledal, že stěžovatelův návrh musel být odmítnut, neboť pravomocné rozhodnutí správního orgánu soud přezkoumává podle § 75 odst. 2 s. ř. s. pouze v mezích žalobních bodů v žalobě uvedených, přičemž tato žaloba musí obsahovat náležitosti vyplývající z ustanovení § 71 odst. 1 písm. a) až f) s. ř. s. a jejím základem musí

být podle § 65 odst. 1 s. ř. s. tvrzené porušení práv úkonem správního orgánu napadeným danou žalobou spočívající v porušení žalobcem označeného právního předpisu. U stěžovatelovy žaloby tyto náležitosti, jež by soudu umožňovaly o věci rozhodnout, soud neshledal, když se stěžovatel omezil v zásadě jen na ohlášení nesouhlasu s napadeným rozhodnutím žalovaného a na vyjádření obavy z návratu do vlasti. Bez doplnění žaloby, zejména o její petit, tvrzení důvodu nezákonnosti a označení napadaných výroků rozhodnutí, nebylo dle názoru krajského soudu možno o věci dále jednat, přitom doplnění těchto náležitostí stěžovatelem bylo již v dané věci nepřípustné s ohledem na marné uplynutí lhůty pro podání žaloby, jež je zároveň podle § 71 odst. 2 s. ř. s. lhůtou pro rozšíření žaloby o žalobní body či napadané výroky rozhodnutí. V dané situaci s ohledem na uplynutí této lhůty shledal krajský soud jako nadbytečné i poučování stěžovatele za účelem odstranění vad, neboť tyto vady byly pro uplynutí lhůty již neodstranitelné.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Krajského soudu v Brně v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky usnesení krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Posuzovaná kasační stížnost napadá dané usnesení jediným komplexním argumentem spočívajícím v odlišném stěžovatelově pohledu na postup, který měl být krajským soudem použit poté, co tento obdržel stěžovatelovu žalobu. Nejvyšší správní soud proto na základě tohoto stěžovatelova argumentu posoudil, zda krajský soud porušil povinnosti uložené mu § 37 odst. 5 s. ř. s., když podanou žalobu odmítl pro nesplnění základních náležitostí podání k soudu a náležitostí žaloby ve správním soudnictví, místo aby stěžovatele poučil o vadách podání a ponechal mu lhůtu k napravení těchto vad, jak stěžovatel ex post požaduje ve své kasační stížnosti.

Podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu – a ve shodě s konstantní judikaturou Ústavního soudu - je nutno vycházet především ze skutečnosti, že smyslem procesních podmínek řízení obecně je snížení entropie (neurčitosti) při uplatňování práv, resp. pravomocí, časové omezení stavu nejistoty v právních vztazích a urychlení procesu rozhodování s cílem reálného dosažení zamýšlených cílů. Stanovení těchto podmínek proto musí být provedeno transparentně, srozumitelně a předvídatelným způsobem a nesmí být zejména zneužíváno k tomu, aby v praxi docházelo k denegatio iustitiae (odepření spravedlnosti).

V tomto směru Nejvyšší správní soud především vychází z ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., které je třeba chápat jako vyjádření možnosti dané soudům meritorně se nezabývat podáními, jež nesplňují náležitosti kladené na žaloby ve správním soudnictví a tedy například neposkytují soudu dostatek informací k tomu, aby vůbec mohl meritorně rozhodnout. Je přitom třeba rozlišovat na straně jedné takové nedostatky v podání, jež zakládají poučovací povinnost soudu, aby nebyla odepřena spravedlnost ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod či čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, přičemž důsledkem nesplnění této poučovací povinnosti by byla nezákonnost takového soudního rozhodnutí, jak bylo opakovaně vyjádřeno i v judikatuře Ústavního soudu (viz např. nálezy sp. zn. II. ÚS 79/94, I. ÚS 63/96 či III. ÚS 127/96); a na straně druhé takové nedostatky, které nelze odstranit ani po poučení soudem, neboť jejich závažnost zabraňuje soudu posoudit žalobu jako žalobu vůbec, a i v takovém případě – tedy nejen při neodstranění vad, o jejichž přítomnosti byl účastník soudem poučen – nezbývá soudu než podání odmítnout.

Přezkum Nejvyššího správního soudu pak směřuje k otázce, zda intenzita nedostatků stěžovatelova podání označeného jako žaloba dosáhla té míry, při níž je veřejný zájem na co nejširším přístupu ke spravedlnosti převážen zájmem na efektivním fungování této spravedlnosti, jež je podmíněno také nepřetížeností soudů meritorním přezkoumáváním podání, u nichž například není patrné, proti čemu směřují, tedy z jakého zákonného důvodu se spravedlnosti dovolávají. Při takto nastolené otázce nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu než rozhodnout, že ve světle příslušných ustanovení s. ř. s. posuzované stěžovatelovo podání této intenzity dosáhlo.

V důsledku přísně dispoziční zásady v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu totiž musí žaloba obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. V souzené věci je však zřejmé, že posuzované stěžovatelovo podání žádné žalobní body či tvrzený rozpor napadeného rozhodnutí Ministerstva vnitra se zákonem neobsahovalo a že stěžovatel toto podání v zákonné lhůtě pro jeho podání ani nijak nedoplnil. Není zjevné, na jakém základě stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že v žalobě uvedl názor, že splňuje podmínky podle § 12 a § 14 zákona o azylu. Zdejší soud v této žalobě nic, co by takové námitce napovídalo, nenašel a žaloba vskutku neobsahovala žádný právní žalobní bod.

Přitom zákon stanoví, že žaloba musí vždy obsahovat alespoň jeden žalobní bod (viz 2. věta ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s.). Pokud žádný žalobní bod neobsahuje, může být tento nedostatek podmínek řízení odstraněn, a to ve lhůtě pro podání žaloby, jak vyplývá z citovaného ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s. Nestačí tedy v dané lhůtě podat soudu – ať už přímo, či prostřednictvím správního orgánu - jakékoli podání označené jako žaloba, či obdobně; nýbrž je třeba podat v této lhůtě takové podání, jež může soud jako žalobu skutečně posoudit. Není tudíž dána zákonná povinnost soudu v těchto případech vždy vyzývat žalobce k odstranění vad ve smyslu ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s., neboť takto široce pojímaná povinnost soudu by zjevně odporovala zmíněné zásadě dispoziční, již správně uvádí krajský soud, a rovněž zásadě koncentrace řízení, v souladu s nimiž je tento typ řízení koncipován. Tento názor přitom odráží setrvalou judikaturu Nejvyššího správního soudu, jak byla vyjádřena např. v rozhodnutí ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 2 Azs 9/2003 (publ. pod č. 113/2004 Sb. NSS). Ústavní souladnost tohoto přístupu byla ostatně potvrzena již v usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 7. 1. 2004, sp. zn. IV. ÚS 613/03, jímž byla odmítnuta ústavní stížnost proti zmíněnému rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne

23. 10. 2003 pro nepřípustnost z důvodu nevyčerpání všech právních prostředků k ochraně práva, přičemž toto nevyčerpání shledal Ústavní soud v *„nedbání o ochranu vlastních práv“* stěžovatele, jenž proti rozhodnutí Ministerstva vnitra brojil pouze podáním neobsahujícím žalobní body obdobně jako v případě nyní posuzovaném.

Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že se Krajský soud v Brně napadeným usnesením nedopustil nezákonnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., když stěžovatelovo podání podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl, aniž jej předtím vyzval k odstranění nedostatku podmínky řízení.

Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. února 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu